

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania M. Spółki Akcyjnej w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Koszalinie
z udziałem zainteresowanych: A. P., M. P., A. C., P. L., A. J., A. G.
o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 marca 2026 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 12 maja 2025 r., sygn. akt III AUa 533/23,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie postanowieniem z 12 maja 2025 r., III WSC 39/25, w sprawie z odwołania płatnika składek M. Spółki Akcyjnej w K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Koszalinie o ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym i składki, odrzucił skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 16 stycznia 2025 r., III AUa 533/23, w stosunku do ubezpieczonych A. P., M. P., A. C., P. L., A. J. oraz A. G.

Skargę kasacyjną od wyroku złożył profesjonalny pełnomocnik reprezentujący płatnika, który określił wartość przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do poszczególnych ubezpieczonych na kwoty: A. P. – 0 zł, M. P. – 0 zł, A. C. – 206 zł, P. L. – 0 zł, A. J. – 6.563 zł oraz A. G. – 0 zł.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że stosownie do treści art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, w sprawach gospodarczych - niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Uznał, że ubezpieczonych łączy współuczestnictwo formalne, zatem każda z połączonych spraw wymaga odrębnej kwalifikacji w zakresie dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnych, przy czym każda z połączonych spraw ma niewątpliwie wymiar majątkowy, możliwy do określenia, co zresztą skarżący wyliczył.

Sąd Apelacyjny przyjął zatem, że rozpatrywana sprawa ma charakter majątkowy a wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z udziałem ubezpieczonych jest niższa od ustawowego progu wynikającego z przepisu procedury cywilnej.

W zażaleniu na powyższe postanowienie płatnik składek zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. polegające na błędnym przyjęciu, iż skarga kasacyjna płatnika składek jest niedopuszczalna w stosunku do wskazanych ubezpieczonych i w konsekwencji odrzucenie tej skargi kasacyjnej w stosunku do tych ubezpieczonych, podczas gdy wszystkie sprawy, połączone do wspólnego rozpoznania, są sprawami z zakresu objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i skarga kasacyjna przysługuje w nich niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Skarżący podniósł, że skoro zakwestionował, aby w okresach wskazanych w decyzjach organu rentowego, będących przedmiotem odwołań, istniał tytuł do objęcia ubezpieczonych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, to skarga kasacyjna jest dopuszczalna w każdej ze spraw, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, albowiem każda z nich, z uwagi na przedmiot sporu, ma charakter sprawy o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika składek kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 września 2021 r., I UZ 10/21, LEX nr 3520334, oraz z 15 czerwca 2023 r., III UZ 37/22, LEX nr 3570860), wszystkie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami o prawa majątkowe i tak należy je traktować. Pośrednio wynika to z art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., zgodnie z którym, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Oznacza to, że wymienione kategorie spraw mają charakter majątkowy, jednak wartość przedmiotu zaskarżenia nie determinuje dopuszczalności skargi kasacyjnej, która w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przysługuje co do zasady wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej dziesięć tysięcy złotych (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Skoro zaś sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawami o prawa majątkowe, to znaczy, że możliwe (a w niektórych przypadkach konieczne) jest oznaczenie w nich wartości przedmiotu sporu oraz wartości przedmiotu zaskarżenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której stanowi art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom społecznym z któregośkolwiek tytułu wymienionego w art. 6, art. 6a i art. 6b ustawy z dnia 13 października 1998 r. ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 350 ze zm., por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 stycznia 2022 r., I UZ 39/21, LEX nr 3394811; z 12 stycznia 2017 r., II UZ 68/16, LEX nr 2209114; z 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2017 nr 3, poz. 34; z 15 kwietnia 2015 r., I UK

470/14, LEX nr 1751284; z 5 grudnia 2017 r., I UZ 52/17, LEX nr 2434481; z 16 czerwca 2020 r., I UK 330/19, LEX nr 3033209).

Rozstrzygając problem dopuszczalności wniesionej skargi kasacyjnej, w pierwszej kolejności należy odnieść się bezpośrednio do podstaw prawnych wydania przez organ rentowy decyzji stanowiącej przedmiot badania i ocen w rozpoznawanej sprawie, ponieważ w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831; z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210), w granicach jej treści i zakresu odwołania (art. 477⁹ oraz art. 477¹⁴ k.p.c.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżone w niniejszym postępowaniu decyzje, w których stwierdził, że zainteresowani podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu jako osoby wykonujące prace na podstawie współpracy u płatnika składek M. S.A. w K. W odwołaniach od powyższych decyzji skarżąca domagała się ich zmiany przez ustalenie, że osoby nimi objęte nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym we wskazanych w nich okresach. Podniosła, że spór odnosi się do różnic między umową o dzieło (umową rezultatu) a umową o świadczenie usług (umową starannego działania). Ta kwestia była następnie przedmiotem sporu przed Sądami obu instancji. Prowadzi to do wniosku, że przedmiotem sporu poddanego pod rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego skargą kasacyjną odwołującego się było w istocie rzeczy ustalenie tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia dla zainteresowanych osób (do ustalenia istnienia bądź nieistnienia podstaw do podlegania ubezpieczeniom społecznym przez zainteresowanych - art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c.). Wobec tego wniesiona w niniejszej sprawie skarga kasacyjna jest dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

[a.ł]

